

11 04 2019 г.

Пашыраючы прастору

«ЗБІРАННЕ І ЧЫТАННЕ КНІГ — НЕ САМЫЯ КЕПСКІЯ ЗВЫЧКІ»

Арганізатар мінскага фестывалю «Горад і Кнігі» Вольга ВОЎК расказвае пра няпросты шлях ад ідэі да выканання, сваю каманду, талісманы і гісторыю мерапрыемства, а таксама — трохі пра новы літаратурны конкурс ды новыя пачынанні.

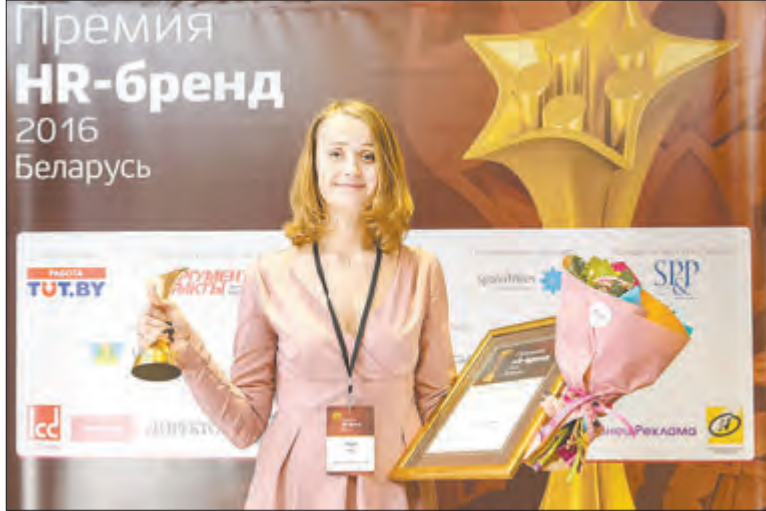
Сітуацыя з выбарам працоўнага шляху ў мяне ў свой час склалася досыць стандартная: я не паступіла туды, куды хацела. Адала дакументы на бібліятэчны, скончыла. І штотра, калі наважвалася сысці з прафесіі, падварочвалася нейкая цікавая справа, якую трэба было давесці да канца.

І вось так дасюль і ёсць. Зашмат цікавых спраў.

Любоў да чытання, думаю, на сёння рэч зусім не рэдкая. А тыя, хто робяць фестываль, звычайна пра сябе кажуць, што мы — закончаныя кніжнікі. Гэтым, напэўна, усё сказана.

У мяне дома вялікая бібліятэка. Я збіраю старыя савецкія выданні. Сучасныя — тут, на рабоце: у кватэры не змяшчаюцца. Увогуле, на мой густ, чытанне ды збіранне кніг — не самыя кепскія звычкі.

Адна з нашых даўніх ідэй — зладзіць хэнд-мэйд выстаўку з літаратурнымі персанажамі. Увогуле, нас ніколі не спыняе той факт, што, можа, і ўяўлення не маем, як рабіць

Вольга Воўк.

ма ўсё ж такі была для нас новая. Ну і наконт назвы толькі лянівны не прайшоўся, маўляў, што ж вы робіце з вялікай ды магутнай, так жа не скланяецца! Але мы ўпарта і зладзілі па-свойму.

Да той выстаўкі рабілі некалькі суправаджальных пляцовак з лекцыямі, майстар-класамі. Ажыятаж там быў такі, што мы зразумелі: усё, павінна быць праграма падобнага кшталту, і вялікая.

Таму на наступны год, у 2015-м, вырас вакол той выстаўкі сам фестываль.

Увогуле, яго з'яўленне наспывала даўно. Мы вось штогод наведваемся на кніжны кірмаш

фестывалі, але з кожным годам усё болей людзей далучаецца. Мы яе з году ў год арыентуем на тое, пра што самі хацелі б даведацца.

Увогуле, мы разумелі, што будзе цяжка. Але не разумелі, наколькі. І ўсё роўна пачалі. Нам хацелася зрабіць нешта нефармальнае: маленькія выдавецтвы, маленькія ініцыятывы. Без пафасу, з вольным уваходам. І мы гэту сваю лінію вытрымліваем дасюль. То-бок, калі нам тэлефануюць класныя кіраўнікі і кажуць: «Дзяцей прывядзем, пакіньце месцы!» — заўжды адказваем: прыводзіць прыводзіце, але мы ім дазволім сысці, калі што. Адрозніваць дзейнічаў прынцып добраахвотнасці: гэта мерапрыемства, на якое хочучы, а не павінны прыйсці.

Так і засталася.

Калі запускарлі літаратурны конкурс «10+10», нічога не цямілі ў выдавецкай справе. Я, па шчырасці, апошнім часам веру ў непазбежнасць. У мяне і раней было падазрэнне, а цяпер гэта амаль упэўненасць, што фестываль існуе як ідэя і ён быццам бы сам прыцягвае да сябе патрэбных людзей. І мы не тое каб арганізатары, а такія ж складнікі той вялікай ідэі, якая нас да сябе прыцягнула.

І, скажам так, калі фестывалю захацелася мець свой зборнік прозы, знайшоўся і кіраўнік праекта, і выдавецтва, якое на тую авантуру пагадзілася, і фонд «Вяртанне» дапамог кнігам з'явіцца ў бібліятэках. Нешта такое ёсць кармічнае, адным словам.

Гэта быў першы раз — пасля «Усмешлівых цудаў», — калі ад фестывалю нешта рэчыўнае засталася. І проста гонар адчуваеш, калі дастаеш той зборнік і кажаш: а глядзіце! Для нас гэта — яшчэ адзін этап развіцця, сталення фестывалю.

Канцэпцыя «10+10» доўжыцца, адно гэтым разам маем не конкурс прозы, а вершаў і ілюстрацый да іх. Спачатку нас знайшла ідэя, досыць сырая, але пасля разам адпрацавалі механіку.

У выніку плануем зрабіць набор літаратурных картак з вершамі. То-бок, верш і ілюстрацыя да яго. У камплекце, атрымліваецца, 10 картак.

Сам конкурс будзе ў два этапы: спачатку вершаў, пасля — ілюстрацый да іх. Увогуле, адной з тэм сёлета будзе кніжная ілюст-

рацыя — нас вельмі ўразіла такая на кніжным фэсце ў Эдзінбургу. Таму хочам папрацаваць з беларускімі ілюстратарамі.

Увогуле, асабіста мне было б прыемна камусьці падарыць літаратурную картку. І я надта хачу, каб яны былі. Каб праект адбыўся.

Штогод фестываль змяняецца, факусецца на розных тэмах. Гэта нармальна: немагчыма ахапіць усё і адразу.

Мерапрыемства будзе доўжыцца тры дні (замест звычайных двух) і пройдзе ў Навуковай бібліятэцы БНТУ — яна, калі задзейнічаць усе памяшканні, трохі большая за Нацыянальную. Вопыт мінулага года з навалніцай і залевай нас напужаў і навучыў. Ну і раскідаем на тры дні мерапрыемствы — дзеля зручнасці.

Мы б хацелі задзейнічаць больш «чыстыя» фарматы, штось-

з большым энтузіязмам усе кажуць: «Так-так, давайце, давайце зробім!»

Яшчэ, памятаю, як пасля першага фестывалю ў Нацыянальнай мы сабраліся ў кавярні абмеркаваць вынікі. Селі, пачалі казаць: вось тут было кепска, і тут, тут неапрацавалі, тут трэба іначай. І адна з нашых дзяўчат пытае:

— ...а што, хваліць мы сябе не будзем?..

Так што цяпер, збіраючыся, найперш кажам: «Усе малайцы, усе малайцы. А цяпер: вось тут было кепска, і тут, і больш так не робім!»

У камандзе, калі падлічыць, задзейнічана больш за 150 чалавек. Але гэта людзі на розных блоках, участках. Спачатку, калі фестываль толькі прыдмалі, нас было двое, а з іншымі мы дамаўляліся

Кібарг з «Космаэпапеі» Вольгі Грамыкі.

ці больш простае і літаратурнае. Сустрэчы з аўтарамі, напрыклад. Ад майстар-класаў і спектакляў, канешне, адмаўляцца не будзем.

Але фокус трохі зрушыцца на літаратуру як такую. Усё ж кніжны фестываль — гэта не толькі ўласна канцэнтрацыя кніг, але і кніжнікаў, аматараў чытання, літаратуры.

Традыцыя ў нашай фестывальнай камандзе, напэўна, адна. Чым больш неверагодная ідэя, тым

па правядзенні асобных мерапрыемстваў. Але кожны год дадаюцца ў каманду новыя людзі, якія нада-лей працуюць нароўні з астатнімі. Звяртаешся да іх, яны дапамагаюць. Хтосьці штогод вяртаецца. Ёсць гарадскія мінскія гэатры, якія робяць прэм'еры, прымеркаваныя да «ГіК». Пытаюць, што за тэма, загадаў абдумаюць, рыхтуюцца.

Штогод дадаецца нейкі спецпраект. У такіх, натуральна, з'яўляецца кіраўнік, які працуе разам з іншымі арганізатарамі. Ну і праўда, што ж гэта мы самі па паўгода весялімся, рыхтуючыся, трэба ж дзяліцца той весялосцю. І дужа прыемна, калі чалавек, адпрацаваўшы з намі адзін раз, на наступны год адказвае: так, канешне, буду зноў!

Ну і важна сказаць, напэўна, што фестываль дабрачынны, безбюджэтны. Грошай у нас няма, працуюць з намі — за ідэю — валанцёры. Мы штогод аб'яўляем, у чым патрэбна дапамога — і людзі адгукаюцца.

Так што калі ёсць жаданне далучыцца да «ГіК», зрабіць уласны, вялікі ці маленькі ўнёсак — калі ласка.

Бо з кожным новым чалавекам фестываль робіцца лепшы.

Маргарыта ЛАТЫШКЕВІЧ.

На фестывалі 2018 года.

нешта. Мы проста бяром і робім. І вось тады зусім не разумелі. Так што проста хадзілі па выстаўках плялек і казалі: «Слухайце, ёсць у нас такая ідэя... Можа, вы хочаце паўдзейнічаць?»

Была першая выстаўка праца, якая падняла хвалю абмеркаванняў — кібарг з «Космаэпапеі» Вольгі Грамыкі. Па сюжэце нага ў яго адарваная, ну і сядзеў гэты кібарг-лялька на банцы згущонкі, правады з яго вытыркалі. Я сама вельмі прыязна стаўлюся да Вольгі, асабліва люблю тую першую кнігу «Космаэпапеі», і таму не дзіўна, што, калі работа засталася нам, мы яе сталі выстаўляць на кожным фестывалі. Яшчэ запамнілася авечка з кнігі Рыгора Барадуліна «Сярына», яна ў мяне дасюль на застаўцы на ноўтбуку стаіць.

Адным словам, першая выстаўка «Усмешлівыя цуды» атрымалася, хай і далася складана: тэ-

«Non/fiction» у Маскве. Мне сказалі нядаўна, што ўсе нармальныя людзі ездзяць на Міжнародную кніжную выстаўку ў першапрастоўную, а ненармальныя — на «Non/fiction». Я пасмяялася і кажу: «Ну так, туды мы і ездзім».

Кожны раз, калі бывалі там, зайздрасць разбірала: чаму ў іх ёсць, а ў нас няма. Уваход на «Non/fiction», між іншым, платны, але кірмаш запатрабаваны: калі пад'язджаеш хвілін за дваццаць да пачатку — чарга стаіць аж да моста. І гэта зімою!

Цяжка, канешне. Асабліва з прафесіянальнай экспертнай пляцоўкай, якую мы ўпарта — упарта-упарта — працягваем трымаць. Спачатку яе разлічвалі на бібліятэкараў, пасля кінулі, сталі арыентаваць на ўсіх зацікаўленых. Народ туды не зганяюць, запрашэнні хіба што рассылаем — і ўсё. Пляцоўка тая, насамрэч, найменш папулярная на

Вокладка кніжкі праекта «10+10».